

Vaccineren tijdens spenen: makkelijk, maar is het ook effectief?

Vaccineren tijdens het spenen, het is zo makkelijk. U heeft de biggen dan immers toch 'in de hand' om ze te selecteren op gewicht of misschien al op sekse. Door te vaccineren tijdens het spenen bespaart u veel arbeid en vermindert u min of meer ook stress bij de biggen, omdat u ze één keer minder hanteert. Maar is vaccineren tijdens het spenen wel zo effectief?

Het doel van vaccineren is het immuunsysteem te activeren waardoor uw biggen weerstand opbouwen tegen een bepaalde ziektekiem. Voor een effectieve vaccinatie moet het immuunsysteem zich in een toestand bevinden waarin het daadwerkelijk geactiveerd kán worden. Dat is in principe het geval bij gezonde biggen. Tegelijkertijd is dan ook de reden dat we liever niet vaccineren bij:

- zieke biggen, omdat het immuunsysteem op dat moment druk is met het bestrijden van de ziekte;
- gestreste biggen, omdat het immuunsysteem onder stress minder goed functioneert.

Hoe stress het immuunsysteem beïnvloedt

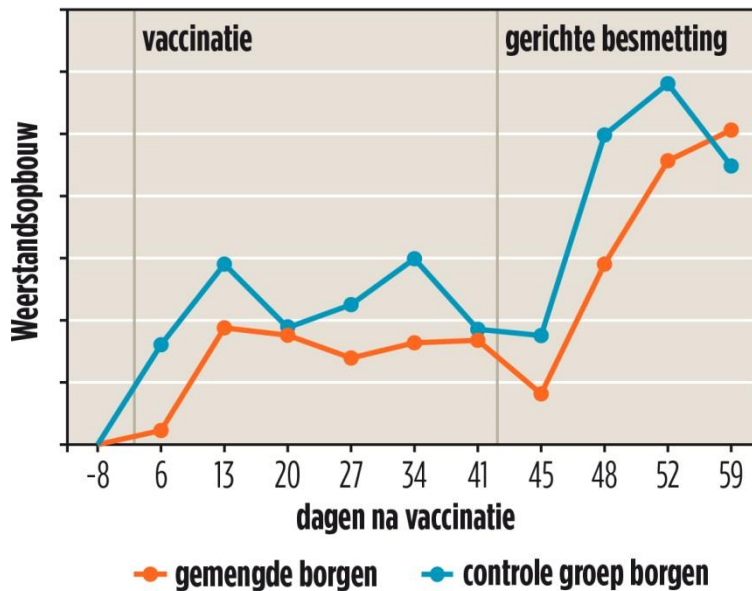
De meeste biggen worden gemengd opgelegd in de speenstal of batterij. Omdat biggen van nature een rangorde willen bepalen, leidt mengen vaak tot onderlinge gevechten. Het vechten zelf, maar ook de sociale stress bij het verliezen van het gevecht (onderdanig dier) of de dreiging om de controle te verliezen (dominant dier), zorgen ervoor dat het immuunsysteem anders reageert.

Minder weerstandsopbouw bij gemengde tomen

Diverse onderzoekers toonden de impact aan van het mengen van tomen op de reactie van het immuunsysteem en het effect op de bescherming tegen infecties na vaccinatie. Bij de gemengde borgen vonden onderzoekers minder weerstandsopbouw na vaccinatie en meer klinische symptomen bij (gerichte) besmetting ten opzichte van de controle groep. Bij de gemengde gelten werd geen verschil gevonden. Wel bleken de dominante dieren in gemengde groepen meer onderdrukking van het immuunsysteem te laten zien dan de onderdanige dieren. **Conclusie van het onderzoek: sommige dieren bouwen minder weerstand op na vaccinatie door de sociale stress van het mengen (1).**

WWW.VACCINERENOPMAAT.NL

WEERSTANDSOPBOUW NA VACCINATIE BIJ BORGEN

Schematisch naar: De Groot *et al.*, Long-term effects of social stress on antiviral immunity in pigs, 2001

Jong gespeende biggen meer last van stress

Naast sociale stress heeft ook de speenleeftijd indirect invloed op het functioneren van het immuunsysteem van uw biggen. Door het meten van verschillende parameters toonden wetenschappers aan dat met name de jong gespeende dieren (op 14 en 21 dagen leeftijd) sterk door stress aangetast werden (3).

Hoe sociale stress te verminderen?

Eén van de mogelijke oplossingen om sociale stress rondom het spenen te verminderen, is het houden van de biggen in een zogenaamd groepskraamsysteem. Hierbij hebben de biggen van verschillende tomen al onderling contact tijdens de zoogperiode (4). Een wellicht eenvoudiger toe te passen oplossing is het bij elkaar houden van de tomen na het spenen. Hierbij worden een aantal tomen samen opgelegd in één hok van de speenafdeling in plaats van alle biggen op gewicht te selecteren en te mengen. Hierbij zullen de biggen minder vechten dan bij volledig gemengde hokken. Bovendien toonden onderzoekers (Camara *et al.*) aan dat het selecteren en mengen op gewicht geen effect heeft op de prestaties van de vleesvarkens of de karkaskwaliteit bij de slacht. Dus wellicht toch het overwegen waard? (5)

Effectief vaccineren: wel combineren, niet bij spenen

Dat stress rondom het spenen een negatief effect heeft op de activiteit van het immuunsysteem blijkt wel. Daardoor daalt de efficiënte werking van het vaccin. Biggen vaccineren vlak voor of vlak na het spenen is dan ook af te raden. Een minimaal tijdsbestek van een week voor of na het spenen verdient veruit de voorkeur. Met vaccineren tijdens het spenen bespaart u dan wel veel arbeid, maar u levert daarmee fors in op effectiviteit van uw vaccinaties. Beter kunt u handelingen in het kraamhok combineren in plaats van bij het spenen. Voor de best mogelijke bescherming maakt u samen met uw dierenarts een weloverwogen keuze in uw vaccinatieschema. **Voor effectieve vaccinatie en beter beschermde biggen blijft vaccineren immers altijd maatwerk.**

Door varkensdierenarts Anke Verhaegen, technisch specialist bij Zoetis

Referenties:

1. De Groot et al., Long-term effects of social stress on antiviral immunity in pigs, 2001
2. Bacou et al., Acute social stress-induced immunomodulation in pigs high and low responders to ACTH
3. Li et al., Effect of weaning age on cortisol release in piglets, 2016
4. Verdon et al., Rearing piglets in multi-litter group lactation systems: Effects on piglet aggression and injuries post-weaning
5. Camara et al., Regrouping of pigs by body weigh at weaning does not affect growth performance, carcass quality or uniformity at slaughter of heavy pigs.

WWW.VACCINERENOPMAAT.NL